

LATVIJAS PAŠVALDĪBU SAVIENĪBA

Mazā Pils iela 1, Rīga, LV-1050
Tāl. 67226536, fakss 67212241
e-pasts: lps@lps.lv
www.lps.lv

Nod. maks. kods: 40008020804
Nor. konts LV53UNLA0001001700906
AS "SEB banka"
kods UNLALV2X

Rīga

01.11.2018. Nr. 1020182945/A1551

Uz TAP VSS-1039

Izglītības un zinātnes ministrijai

Par noteikumu projektu "Noteikumi par valsts pamatizglītības standartu un pamatizglītības programmu paraugiem"

Latvijas Pašvaldību savienība (LPS) ir izvērtējusi noteikumu projektu "Noteikumi par valsts pamatizglītības standartu un pamatizglītības programmu paraugiem" (VSS-1039) un, balstoties uz pašvaldību un mācību priekšmetu asociāciju iesniegtajiem iebildumiem, **nesaskaņo** noteikumu projektu, jo ir šādi iebildumi:

Latviešu valodas un literatūras skolotāju asociācija (LVLSA): iepazīstoties ar projekta "Noteikumi par valsts pamatizglītības standartu un pamatizglītības programmu paraugiem" satura īstenošanas mērķiem un uzdevumiem, iekļaujamām vērtībām, caurviju prasmēm, jāsecina, ka konceptuālā nostādne ir pozitīvi vērtējama metodisko nostādņu ziņā, bet atsevišķi satura aspekti latviešu valodā, literatūrā un drāmā gan no mācību satura, gan apguves laika plānojuma ir diskutabli.

Atbalstāma ir formatīvās vērtēšanas īpatsvara palielināšana un skolotāju sadarbība, kā arī valsts pārbaudes darba noteikšana 9. klasē. Daļa kolēģu lietpratības attīstīšanas elementus mācību procesā jau sistēmiski izmanto, citi vēl mācās.

Tāpat standarta sasniedzamo rezultātu formulējumos pozitīvi vērtējamas konkrētas skolēna darbības – lasa, nosaka, salīdzina, raksturo, pamato, vērtē, analizē u.c. –, taču skolotāji gaida praktiskus metodiskos paraugus. Viņus gandarī tas, ka semināros gūst apliecinājumu, ka jau praksē īsteno iepriekš nosaukto, un ir priecīgi par jaunām metodiskām ierosmēm. LVLSA atbalsta projekta domu, ka literatūrai visās, arī mazākumtautību, skolās ir vienāds stundu skaits. Taču:

1. Novērtējot sasniedzamos rezultātus, piemēram, 9. klasē latviešu valodā, rodas jautājums, kad un kā skolotājs un skolēni spēs tos realizēt, jo prasmju ir ļoti daudz un tās formulētas paaugstinātā līmenī. Apšaubāmi, vai visi 9. klases skolēni spēj un spēs sasniegt gaidītos rezultātus, jo paredzēti kompleksi, radoši uzdevumi, laikietilpīgi projekti, uzstāšanās u.tml.

2. Grūti spriest par sabalansētību, pēctecību, kamēr nav iespējas iepazīties ar visām paraugprogrammām.

3. Lietpratības pieeja ir mācīšanās iedziļinoties, sasniedzot arvien augstāku domāšanas līmeni, tāpēc nepieciešams laiks, lai skolēni ar dažādu mācīšanās ātrumu kompetenti un sadarbīgi apgūtu klasē paredzēto tematu, taču ar 120 min nedēļā ieplānotās daudzveidīgās mākas realizēt būs pagrūti, jo sadarbība prasa sarunas, diskusijas, valodas treniņus, bet, ja klasē ir kaut tikai 25 skolēni, tad skolēnam sevi demonstrēt un saņemt atgriezenisku atbildi par kompetences līmeni katru stundu, kas būtu tikai saprotami, ir neiespējami (Rīgā ir aptuveni 30 skolēnu klasē).

4. Pasvītrotais tekstā “6. *Kopējais stundu skaits mācību priekšmetā noteikts trim gadiem, lai izglītības iestāde varētu elastīgi plānot mācību saturu un organizēt mācību procesu atbilstoši sasniedzamajiem rezultātiem, skolēnu vajadzībām un izglītības iestādes iespējām.*” radīs problēmas, skolēnam nonākot citā skolā, jo jau šobrīd trūkst kvalitatīvu skolotāju kadru un vēl 10% pieļaujamās mācību priekšmetu apjoma korekcijas padarīs skolēnam mācības citā skolā pat ļoti sarežģītas, jo priekšplānā šobrīd ir izglītības iestādes iespējas, nevis skolēnu vajadzības valsts pedagogu kadru nepolitikas dēļ.

5. Juridiski korektāk precizējams: “15. *Mācību snieguma vērtēšana ir objektīva. Vērtējumu var apstrīdēt mācīšanās posma nobeigumā gadījumos, kad tas tieši ietekmē skolēna tiesības un intereses.*” Lai trīs sadarbības partneri – skolēns, vecāki, pedagogs – to neinterpretētu pārāk subjektīvi, vēlams formulējumu konkretizēt.

Literatūra – mākslas jomas mācību priekšmets

Par 4. pielikumu “Sasniedzamie rezultāti kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslā mācību jomā, beidzot 3., 6. un 9. klasi”.

Literatūrā saglabāta iepriekšējā konceptuālā pieeja saturā: joprojām apgūstami gan literatūras veidi, gan žanri, gan raksturīgie izteiksmes līdzekļi, kas skolēniem pamatā ir pa spēkam.

Atšķirīga ir/būs pieeja, bet ne tikai literatūras apgūvē – atsevišķu elementu akcentēšana tā, lai sasniedzamais rezultāts būtu konkrētāks, skolēnam saprotams, akcentējot atgriezeniskās saites stiprināšanu un lielāku skolēna līdzdalību mācību procesā.

Taču:

1. Pedagogam grūtības sagādā informācijas uztveramība normatīvajos dokumentos: pašreizējā tehniskajā noformējumā sasniedzamie rezultāti ir nepārskatāmi, jo visi mākslas jomas mācību priekšmeti ir kopā.

2. 9. klasi beidzot, skolēni analizē pēta, veido, rada, taču vairāki kolēģi apšaubā, vai visiem tālāk standartā formulētais, ir sasniedzams: *3.1. punktā – daudzveidīgi izmanto mākslinieciskos izteiksmes līdzekļus, daudzdimensiju mākslas veidus, piemēram, sacer skaņdarbu literāram tekstam vai animācijas filmai, veido iestudējumu un tā noformējumu, mērķtiecīgi izmanto digitālās*

tehnoloģijas u.c. Protams, kāda daļa skolēnu ar šiem uzdevumiem tiks galā, taču tikpat lielai daļai tie var sagādāt lielas grūtības.

3. **Ļoti svarīga visā izglītības paradigmā ir lasītprasme.** Tāpēc pamatskolā ir jāparedz vairāk laika lasīšanai, lai no tā gūtu prieku, nevis tikai analizēšanas prasmes. Zinot, ka ārzemēs (arī Latvijā pēc modernām ārzemju programmām strādājošās privātskolās) mēdz organizēt atsevišķas t.s. lasīšanas stundas, ir stratēģiski neprofesionāli, ka latviešu valodai vai literatūrai (vārda mākslai, vārda tēlainības apjēgsmei!) tiek samazināts stundu skaits un valstiski tiek demonstrēta pozīcija, ka lasītāji = domātāji = radītāji nav svarīgi. Arī, piem., vēstures kolēģi konstatē, ka mūsdienu bērni un jaunieši slikti zina vēsturi, jo nelasa kvalitatīvu, ticamu informāciju un arī neprot to darīt.

4. Literatūra ir mācību priekšmets, kas skolēnos vispusīgi attīsta gan mākslas uztveri, analīzi, gan radošo potenciālu, **tāpēc pamatotas bažas raisa ieplānotais stundu skaits samazinājums.** Līdz šim 4.–6. klases posmā 3 gados tās ir 175 stundas, bet pēc jaunā projekta paliek 140 stundas; 7.–9. klases posmā šobrīd ir 210 stundas, bet pēc jaunā – 175 stundas 3 gados. Tādējādi 4.–6. klases posmā samazinājums ir par 35 stundām, arī 7.–9. klases posmā stundu skaits sarucis par 35, kas tiek skaidrots ar mācību priekšmeta “Drāma” ieviešanu. **Nepārliecina standarta projekta iesniedzēju argumentācija, ka to var integrēt literatūras stundās, jo tas jau līdz šim tāpat tiek darīts, tādēļ nav vajadzības ieviest šādu mākslīgu veidojumu uz literatūras stundu rēķina.**

Drāma

1. Tie sasniedzamie rezultāti, kas izriet no drāmas mācību satura, ir atstājami un sadarbībā īstenojami, **bet ne atsevišķā mācību priekšmetā,** jo jaunajā standartā taču pieteikts princips – mācību priekšmetu sadrumstalotības mazināšana.

2. Ir labas atsauksmes par oktobrī notikušajiem Lielbritānijas kolēģes Nikijas Smedlijas vadītajiem semināriem. Tāpat ikvienam skolotājam jau dažus gadus ir pieejama *Zinātnes teātra rokasgrāmata* (publicējis VISC) dabaszinātņu stundu un tekstu inscenēšanai. **Tādējādi attiecīgie sasniedzamie rezultāti var tikt īstenoti gan dabaszinātņu, gan literatūras, gan citu mācību priekšmetu un klases stundās, lai skolēnu pašizziņa būtu mērķtiecīgāka, saliedējoša.**

Vērā ir ņemams Latvijas Universitātes Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātes mācībspēku viedoklis: *“Nedomājam, ka drāmu vajadzētu izcelt kā atsevišķu mācību priekšmetu, atņemot stundas literatūrai. Drāma ir bieži izmantots metodiskais paņēmieni literatūras stundās – literāru darbu fragmentu dramatizācija, lasīšana vai izspēlēšana lomās utt. Kā atsevišķam mācību priekšmetam tai nav jābūt.”* Līdzīgs uzskats ir arī RTU IZV, kā arī radošo skolotāju prakse un pārliecība apliecina, ka nedrīkst samazināt literatūras stundu skaitu, **jo literatūra veido Latvijas pilsoņa identitāti un kultūras pieeju, tādējādi tiek apdraudēta nācijai būtisku vērtību iedzīvināšana.**

3. Literatūras un latviešu valodas skolotāji (labie, gandrīz labie un tiešām labie) jau itin sen un daudzveidīgi izmanto drāmas metodi: piemēram, dažādas teksta lasīšanas stratēģijas (monologs, dialogs, arī kustības iesaiste lasījumos), arī teksta stāstīšanas stratēģijas (t.s. stāstnieku kustība būtībā ir folkloras mūsdienīgā tradīcija un ietver arī darbošanās elementus) un teksta interpretāciju lomu spēlēs, iestudējot epizodes vai lugu pilnībā, situāciju izklāstot no dažādu tēlu viedokļa, gatavojot priekšnesumu, strādājot grupās, izmēģinot dažādu intonāciju iedarbīgumu un ritma vingrinājumus (ritma saskaņošana, atskaņošana u. tml.). Tāpat skolēniem tiek veicināta sava teksta radīšana, izmantojot improvizācijas elementus, izmēģinot valodas līdzekļu stilistisko un māksliniecisko iedarbību u.c.

4. Veidojot standartu, mācību plānus, paraugmateriālus literatūrai, darba grupa rēķinājās, ka saglabāsies līdzšinējais stundu skaits. Līdz 2018. gada septembrim nekas neliecināja par izmaiņām. **Šobrīd redzams, ka drāma, kļūdama par atsevišķu mācību priekšmetu, tiek ieviesta, samazinot literatūras stundu skaitu:** 4. kl. literatūru izšķīdina valodas stundās, bet 7.–9. kl. posmā samazina par vienu stundu nedēļā.

Mācību materiālu gatavotāji pēc projekta vadītāju pasūtījuma izveidoja 4. klases literatūras programmu, arī izstrādātie materiāli literatūrā paliek “gaisā karājoties”, un no jauna būs jātērē resursi programmas un mācību materiālu pārstrukturizācijai. **Cik pārdomāti tiek apsaimniekots projekta budžets?**

5. Arguments, ka skola var izvēlēties, kur integrēt drāmu, nav pārlicinošs, jo valsts dokumentā drāma ir kā atsevišķi realizējams priekšmets, tātad skolu vadītāji būs spiesti nodrošināt tā izpildi.

6. Semināros skolotāji secināja, ka drāma ir caurviju prasme vai viena no stratēģijām jebkurā mācību priekšmetā, sportu un tehnoloģijas ieskaitot. Ir naivi iedomāties, ka skolēni drāmā apgūtās prasmes pratīs pārnest uz konkrēto situāciju, piemēram, prezentējot fizikas projektu. Tajā brīdī priekšplānā ir fizikas saturs, nevis doma, kā es tagad elpošu vai mākslinieciski pārlicinoši žestikulēšu.

7. Pedagogu saimi satrauc piesauktā drāmas terapija. LVLSA uzskata, ka būtu pat bīstami, ja drāmas terapeits ar sertifikātu, nevis pedagoga diplomu iedomātos “ārstēt” dvēseli vienlaikus 25 bērnu klasē. Motivēti skolēni grib saskatīt jēgpilnu darbošanos, tāpēc improvizācija un viss cits bez konkrēta satura var tikt uztverts par “tukšu dauzīšanos”. Protams, vajag fiziski izkustēties, tādēļ balsojam par sportu ar 3 stundām nedēļā, bet mēs, latviešu valodas un literatūras skolotāji, tiksim galā ar pārējo, tajā skaitā drāmas stratēģiju, ko izmantojam gadus 30. Ar šādām nepārdomātām novitātēm sabiedrība tiek maldināta, it kā līdz 2017. gadam izglītība būtu bijusi vienīgi stagnatīva, neprofesionāla. Kur tad rodas mūsu daudzpusīgie skolu absolventi, kuri studē visas pasaules augsta reitinga augstskolās un pamatizglītību apguvušie, kuri veiksmīgi turpina mācīties vidusskolās? Ne jau mājapmācībā pie drāmas terapijas speciālista!

Latviešu valoda

Par 2. pielikumu “*Sasniedzamajiem rezultātiem valodu mācību jomā, beidzot 3., 6. un 9. klasi. I. Mācību saturs valodu jomā: latviešu valoda*”.

1. Kopumā sasniedzamie rezultāti varētu tikt īstenoti: bez pamatzināšanām un elementārām prasmēm, piemēram, beidzot 3. klasi, skolēniem jāapgūst dziļāka domāšana, kā plānošana, salīdzināšana, vērtēšana, rezultāta pilnveidošana (1.1.9., 2.1.1., 2.1.7.), minētas arī digitālās prasmes – rakstīt pēc parauga ielūgumu un apsveikumu digitālajā formā, kas ir mūsdienīgi.

2. Beidzot 9. klasi, uzsvērtā tekstpratība un medijpratība, dažādas saziņas situācijas, formas, 1.1.2. (informatīvi raidījumi, intervijas, diskusijas), 1.1.8. – digitālā vide, 1.1.9. – salīdzina vairākus informācijas avotus, izvēlas ticamākos, integrē un interpretē informāciju no dažādiem avotiem utt., 2.1.4. – raksta ar izdomu, fantāziju saistītus tekstus; 2.1.7. – sniedz un saņem konstruktīvu atgriezenisko saiti. Arī tas ir realizējams, bet, **šādi mācoties, jāparedz vairāk laika domu apmaiņai un lietpratības nostiprināšanai.**

3. **Grūtības varētu radīt, piemēram,**

- sasniedzamais rezultāts: saklusa un skaidro ģimenē vai tuvākajā apkārtnē lietotos no literārās valodas atšķirīgus vārdus, piemēram, sarunvalodas vārdus, izlokšņu vārdus, citu valodu ietekmē radušos vārdus. Tādus uzdevumus skolotājs var veidot, bet ne visiem pamatskolēniem tas būtu obligāti jāprot, **šādi uzdevumi labāk iederas vidusskolā;**
- latviešu valodas programmas atsevišķu tematu sadalītība, tas ir, **problemātiska varētu būt valodas temata pēctecīga un loģiska izpratnes veidošana;** taču par to varēs diskutēt, kad tiks publicētas mācību priekšmetu programmas.

Kopsavilkums un ierosinājumi

1. Latviešu valodas un literatūras skolotāja darba slodzē jāpalielina nepieciešamo stundu skaits stundu metodiskajai sagatavošanai, sadarbībai ar kolēģiem, individuālajam darbam ar skolēniem, samazinot kontaktstundu skaitu.

2. Izglītības un zinātnes ministrijai jā rūpējas par skolotāju kadru nodrošinājumu skolās, sakārtojot pedagoģisko augstskolu akadēmisko un profesionālo programmu saturu un paredzot inovatīvus pedagoģiskās tālākizglītības kursus jau strādājošajiem pedagoģiem.

3. LVLSA kā profesionāla skolotāju biedrība

- **noraida drāmu kā mācību priekšmetu,** definējot to kā desmitiem gadu izmantotu mācību stratēģiju, kurai nav jābūt kā atsevišķam mācību priekšmetam, bet zinātniski izstrādātam metodisko paņēmienu kopumam ar caurviju kompetences raksturu, kuras elementi iekļaujami literatūras vai jebkura cita mācību priekšmeta stundā vai interešu izglītības programmā, kurā

skolēni vēlas sevi pilnveidot atbilstoši viņu individuālajām izglītības vajadzībām;

- nepieņemami (!) iestājas par to, lai tiktu saglabāts literatūrai esošais stundu skaits – 2 stundas nedēļā, kas ir 70 stundas vienā un 210 stundas trijos mācību gados; savukārt latviešu valodai 7.–9. klašu posmā – 3 stundas nedēļā jeb 315 stundas 3 gados; Liepājas pilsētas un novada pedagogi iesaka stundu skaitu attiecīgi nedēļā abos mācību priekšmetos par 1 stundu palielināt;

- **pieprasa atrisināt literatūras un valodas priekšmetu nošķirumu 4. klasē.**

4. Lai veicinātu latviešu valodas kā mācīšanās līdzekļa visā izglītības paradigmā daudzveidīgo māku izkopšanu, klases virs 22 skolēniem dalīt grupās, tāpat kā citās apgūstamajās valodās valstī, tas ir, to noteikt valstiski.

5. Normatīvo dokumentu saturiski izveidot tā, lai sasniedzamo rezultātu ideālais lidojums neradītu skolēnā mazvērtības kompleksu, to vēl saturiski atslogojot, bet metodiski daudzveidīgāk realizējot caurviju prasmes, jo skolēnam vēl priekšā vispārīgā vidējā un augstākā izglītība mūža garumā.

Latvijas Informātikas skolotāju asociācijas (LISA) ir iepazinusies ar Ministru kabineta noteikumu “Noteikumi par valsts pamatizglītības standartu un pamatizglītības programmu paraugiem” projektu un tā pavadošajiem dokumentiem; neskatoties uz to, ka konceptuāli atbalstām iecerēto izglītības reformu, diemžēl ir jāatzīst, ka šie Ministru kabineta noteikumi ir sagatavoti ļoti pavirši un, pirms tie tiek virzīti tālāk, būtu noteikti pārstrādājami, jo ir pieļautas daudzas tehniskas, gramatiskas, stilistiskas kļūdas, kā arī nepilnības pēc standarta satura būtības, piemēram:

1. Katras jomās sasniedzamo rezultātu numerācijā novērojama dublēšanās, kas nav pieļaujama Ministru kabineta noteikumos, jo nevar izdarīt korektu atsauci un konkrētu punktu.

2. Veidojot MK noteikumus, būtu jāievēro Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisijas pieņemto terminu lietojums, piemēram, angļu vārdam *file* latviskā atbilde ir **datne**, bet noteikumu projektā ir lietots vārds **fails**, kas pēc šīs komisijas norādījuma ir skaužamo vārdu sarakstā, termins **informācijas tehnoloģija** ir vienskaitlinieks, tāpēc nav pieļaujams tā lietojums daudzskaitlī.

3. Daži sasniedzamie rezultāti stipri pārspīlēti un neatbilst skolēna vecuma īpatnībām, piemēram, no 6. klases skolēna tiek prasīts “Lietojot attēlu un video dalīšanās tīmekļa lapas (piemēram, *YouTube*, failiem.lv utt.), augšupielādē un **dalās ar paša izveidotiem multimediju failiem, lietojot dažādas metodes, lai sasniegtu dažādu auditoriju**”. Šī konkrētā un vēl dažas citas prasības balansē uz normatīvo aktu pārkāpšanas robežas, kas saistīti ar fizisko personu datu aizsardzību, kuros noteikti vecuma ierobežojumi un atbildība konkrētu darbību veikšanai.

4. Dažviet ir vērojami burtisks vārdu “pārcēlums” no angļu valodas, kas neatbilst šīs frāzes pieņemtajam atveidojumam latviešu valodā, piemēram,

dokumentā rakstīts “Lieto produktivitātes lietojumprogrammas”, bet ir jābūt “Lieto biroja lietojumprogrammas” jeb īsāk “Lieto biroja lietotnes”.

5. Daudzviet sasniedzamie rezultāti ir formulēti neskaidri un nav izmērāmi (novērtējumi), kaut gan preambulā tika uzvērta, ka jaunajā standartā visi sasniedzamie rezultāti būs izmērāmi.

6. Daudzi sasniedzamo rezultātu formulējumi satur daudz vispārīgu frāžu, kuras izlasot nav skaidrs par tā apguves apjomu un dziļumu, kas varētu radīt problēmas un konflikta situācijas starp pārbaudes darbu un mācību programmu veidotājiem un skolēniem un sabiedrību.

7. Sasniedzamie rezultātu tabulā daudzviet nav korekti strukturēti, jo nav parādīta konkrētās pratības izaugsme pa klašu grupām, kā arī virsraksti neatbilst zemāk sekojošajam saturam.

LISA kategoriski pieprasa šādas izmaiņas šo noteikumu 11. un 12. pielikumā par pamatizglītības programmu paraugos noteiktajā mācību stundu sadalījumā:

1. Mācību priekšmetam **Datorika arī 1.–3. klašu grupā norādīt tā apguvei konkrētu stundu skaitu – vismaz 70 stundas jeb pa vienai mācību stundai nedēļā 2. un 3. klasē** (pie mācību priekšmeta nosaukuma Datorika, līdzīgi kā mācību priekšmetiem Drāma un Inženierzinības, var veidot norādi par iespēju šo mācību priekšmetu apgūt arī integrēti), nepieciešamo stundu skaitu rodot jomas tehnoloģijas ietvaros, jo konkrētas iemaņas un prasmes darbā pie datora var apgūt tikai reāli strādājot pie datora, t.i., datorklasē.

Tādējādi neatkarīgi no mācību formas vismaz šāds mācību stundu skaits jāparedz datorklasē, kas no mācību stundu plānošanas loģistikas viedokļa, jo īpaši skolās ar lielu skolēnu skaitu, prasa ieplānot konkrētu stundu šiem skolēniem datorklasē, jo praktiski nav realizējams modelis, ka skolēni pēc vajadzības daļu no mācību stundas pavada datorklasē. Tādējādi ir nekorekti piedāvāt, ka datorika 1.–3. klašu grupā tiek piedāvāts apgūt integrēti, jau iepriekš apzinoties, ka šāds modelis ir lemts neveiksmei un apdraudot standartā izvirzīto mērķu sasniegšanu. Tas, ka datorikas apguve integrēti 1.–3. klašu grupā nav iespējama, parāda šī mācību priekšmeta aprobācija trīs gadu garumā, kur no 100 skolām, kuras aprobēja datoriku šajā posmā, ne vairāk kā 10 skolas kā piemērotāko izvēlējās integrēto apguves modeli, bet gandrīz visas tās aprobācijas gaitā atteicās no integrētās apguves modeļa, izvēloties datorikas apguvei atsevišķu mācību stundu. **Tādējādi šo noteikumu anotācijas veidotāju apgalvojums par datorikas integrētu apguves iespējamību ir nekorekts jeb melots.**

2. Mācību priekšmeta Matematika apguvei 1.–3. klašu grupā paredzēt nevis 420, bet gan 520 stundas, jeb pa 5 mācību stundām nedēļā gan 1., gan 2., gan arī 3. klasē, jo tieši šajā posmā iegūtās zināšanās ir vitāli nepieciešamas ne tikai matemātikas, bet arī citu mācību priekšmetu turpmākai sekmīgai apguvei.

LPS uzskata, ka par stundu skaitu sadalījumu ir jābūt debatēm, iesaistot mācību priekšmetu asociācijas.

LISA ir rūpīgi izpētījusi un pārstrādājusi jomas “Tehnoloģija” sasniedzamo rezultātu sadaļu 2.3., kuras saturs pievienots šīs vēstules pielikumā. Taču tas nenozīmē, ka nav iebildumi arī par citām šīs jomas sadaļām, tāpēc LISA aicina izvērtēt un nepieciešamības gadījumā pārstrādāt arī pārējās šī standarta sadaļas, **pieaicinot arī LISA deleģētos pārstāvjus.**

Sasniedzamie rezultāti tehnoloģiju mācību jomā, beidzot 3., 6. un 9. klasi

1. Produktus, pakalpojumus, informācijas un vides risinājumus izstrādā dizaina procesā.		
Beidzot 3. klasi	Beidzot 6. klasi	Beidzot 9. klasi
...		
2.3. Programmvadāmu ierīču un programmatūras lietošana, pielāgošana un izstrāde		
2.3.1. Atbildīgi un droši lieto programmvadāmas ierīces un datortīklus, kā arī pārvalda atmiņas ierīces.		
2.3.1.1.1. Veic vienkāršas darbības ar mācību procesā lietotajām programmvadāmajām ierīcēm, tai skaitā atpazīst dažu lietotņu un datņu ikonas, kā arī atver un aizver lietotnes, izmantojot operētājsistēmas grafiskās saskarnes piedāvātās standartiespējas.	2.3.1.1.2. Veic darbības ar mācību procesā lietotajām programmvadāmajām ierīcēm, tai skaitā maina raksturīgākos operētājsistēmas saskarnes iestatījumus, kā arī ar skolotāja palīdzību atvieno un pievieno datoram dažādas mācību procesā izmantojamās un datoram pieslēdzamās ierīces, kas neprasa papildu programmatūras instalēšanu. Nosauc mācību procesā izmantojamo programmvadāmo ierīču dažus tehniskos parametrus un raksturo to ietekmi uz šīs ierīces funkcionalitāti.	2.3.1.1.3. Lieto dažādas programmvadāmas ierīces, tai skaitā pielāgo operētājsistēmas saskarnes iestatījumus atbilstoši konkrētā lietotāja (savām) vajadzībām, veic programmatūras instalēšanu un atinstalēšanu, kā arī atvieno un pievieno dažādas datoram pieslēdzamās ierīces. Nosauc mācību procesā izmantojamo programmvadāmo ierīču (t.sk. datora galveno sastāvdaļu) tipiskākos tehniskos parametrus un izvērtē to ietekmi uz šīs ierīces funkcionalitāti.
2.3.1.2.1. Skaidro, ka programmvadāmas ierīces var būt pievienotas dažādiem datortīkliem (t.sk. bezvadu interneta tīklam WiFi un mobilo datu tīklam), kuriem var būt dažādi izmantošanas noteikumi.	2.3.1.2.2. Skaidro, ka sadzīvē tiek lietoti dažāda veida (tipa) datortīkli un ar tiem saistītas ierīces (t.sk. kā un kāpēc bezvadu datortīkls būtu jāaizsargā ar paroli). Skaidro darba datortīklā priekšrocības un trūkumus.	2.3.1.2.3. Skaidro vienkārša datortīkla uzbūves pamatprincipus (t.sk. klientservera arhitektūru). Klasificē ar datortīkliem biežāk saistītas ierīces un apraksta to izmantošanas iespējas, modelējot biežāk lietoto datortīklu piemērus.

2.3.1.3.1. Pēc dotām norādēm orientējas atmiņas ierīču datņu un mapju sistēmā un nestandarta situācijās ar skolotāja palīdzību sameklē nepieciešamo datni vai mapi.	2.3.1.3.2. Pārvalda atmiņas ierīču datņu un mapju sistēmu, lietojot vienu konkrētu datņu pārvaldības sistēmu.	2.3.1.3.3. Pārvalda un organizē datņu un mapju sistēmu, ievērojot informācijas strukturēšanas labās prakses piemērus un lietojot konkrētajā situācijā pieejamo datņu pārvaldības sistēmu.
2.3.1.4.1. Apzinās dažus faktorus, kas var apdraudēt ierīces, programmatūras un datu drošību, un vērsas pēc palīdzības pie pieaugoša kritiskās situācijās.	2.3.1.4.2. Apzinās faktorus, kas var ietekmēt un apdraudēt ierīces, programmatūras un datu drošību, un ar kompetentas personas palīdzību veic pasākumus, lai izvairītos no iespējamajiem apdraudējumiem.	2.3.1.4.3. Apzinās faktorus, kas var ietekmēt un apdraudēt ierīces, programmatūras un datu drošību, un veic pasākumus, lai izvairītos no iespējamajiem apdraudējumiem.
2.3.1.5.1 Ievēro darba drošības noteikumus un ieteikumus veselīgam darbam ar programmvadāmajām ierīcēm.	2.3.1.5.2. Nosauc veselīgas darba vides nosacījums un veicamos pasākumus veselības traucējumu mazināšanai darbā ar programmvadāmām ierīcēm, kā arī ievēro tos.	2.3.1.5.3. Raksturo ergonomiskās prasības darba vides iekārtošanai, un patstāvīgi veic un ievēro pasākumus veselības traucējumu mazināšanai darbā ar programmvadāmām ierīcēm.
2.3.2. Pārvalda un lieto lietotnēm raksturīgāko un kopīgo funkcionalitāti		
2.3.2.1.1. Izvēlas piemērotāko lietotni izvirzītā uzdevuma (problēmas) atrisināšanai pēc dotiem norādījumiem.	2.3.2.1.2. Izvēlas piemērotāko lietotni izvirzītā uzdevuma (problēmas) atrisināšanai no piedāvāta saraksta.	2.3.2.1.3. Izvēlas vienu vai vairākas piemērotākās lietotnes, veidojot kompleksu pieeju izvirzītā uzdevuma (problēmas) atrisināšanai, un pamato savu izvēli.
2.3.2.2.1. Pielāgo ar skolotāja palīdzību dažus lietotnes iestatījumus atbilstoši lietotāja (savām) vajadzībām, t.sk. teksta ievades un pareizrakstības pārbaudes valodu.	2.3.2.2.2. Pielāgo tipiskos lietotnes iestatījumus atbilstoši lietotāja (savām) vajadzībām, t.sk. teksta ievades un pareizrakstības pārbaudes valodu, pieejamo rīku izvietojumu.	2.3.2.2.3. Atbildīgi pielāgo lietotnes iestatījumus atbilstoši lietotāja (savām) vajadzībām, lai paaugstinātu darba produktivitāti un drošību, ievērojot un izvērtējot veicamā uzdevuma specifiku.
2.3.2.3.1. Dublē tekstu, attēlus starp vairākiem vienlaikus atvērtiem vienas vai divu lietotņu dokumentiem.	2.3.2.3.2. Dublē tekstu, attēlus un citus objektus vai dokumenta daļas starp vairākiem vienlaikus atvērtiem vienas vai vairāku lietotņu dokumentiem, izvēloties piemērotāko ielīmēšanas veidu.	2.3.2.3.3. Dublē starp vairākiem vienlaikus atvērtiem vienas vai vairāku lietotņu dokumentiem, tai skaitā nepieciešamības gadījumā nodrošinot vienvirziena informācijas sinhronizāciju starp avota un mērķa dokumentu.
2.3.2.4.1. Saglabā dokumentu lietotnes automātiski piedāvātajā vietā un formātā, kā arī regulāri saglabā dokumentā veiktās izmaiņas,	2.3.2.4.2. Saglabā dokumentu izvēlētajā vai norādītajā atmiņas ierīces (t.sk. mākoņkrātuves) mapē un formātā.	2.3.2.4.2. Saglabā dokumentu izvēlētajā vai norādītajā atmiņas ierīces (t.sk. mākoņkrātuves) mapē un formātā, nepieciešamības

mazinot datu zuduma riskus.		gadījumā aizsargājot vai ierobežojot piekļuves tiesības šai datnei.
	2.3.2.5.1. Izmanto lietotņu palīdzības un atbalsta sistēmas standarta situācijās.	2.3.2.5.2. Izmanto lietotņu palīdzības un atbalsta sistēmas, t.sk. meklējot risinājumus nestandarta situāciju un nepazīstamu kļūdu paziņojumu izvades gadījumos.
2.3.x¹. Atbildīgi un lietpratīgi lieto interneta pakalpojumus un tiešsaistes informācijas apstrādes un sadarbības rīkus		
2.3.x.1.1. Apmainās ar informāciju reālajā un virtuālajā vidē, ievērojot saziņas pieklājības normas, tai skaitā veic e-pasta ziņojuma atvēršanu, atbildēšanu, pārsūtīšanu, izveidošanu un nosūtīšanu skolvadības vai citā skolēniem pieejamā sistēmā.	2.3.x.1.2. Apmainās ar informāciju reālajā un virtuālajā vidē, ievērojot saziņas ētiskos principus tai skaitā, lieto skolvadības vai citas skolēniem pieejamās sistēmas e-pastu un organizē tajā ziņojumus, kā arī sagatavo ziņojumu ar piesaistni, apskata vai saglabā saņemtā ziņojuma piesaistnē esošās datnes.	2.3.x.1.3. Apmainās ar informāciju reālajā un virtuālajā vidē, ievērojot saziņas ētikas principus un drošību, izmantojot dažādas formas un risinājumus, tai skaitā, skaidro e-pasta adreses struktūru; lieto specializētas e-pasta sistēmas e-pasta ziņojuma atvēršanu, pārsūtīšanu atbildēšanu, izveidošanu un nosūtīšanu ar un bez piesaistes; veic e-pasta konta izveidi un e-pasta sistēmas vides organizēšanu.
2.3.x.2.1. Izmantojot interneta pārlūkprogrammu, norādītajos informācijas avotos atrod, atlasa un ar skolotāja palīdzību izvērtē mācību uzdevuma veikšanai nepieciešamo informāciju. Dublē tekstu vai attēlu no tīmekļa lapas dokumentā, norāda atsauci uz avotu.	2.3.x.2.2. Izmantojot interneta pārlūkprogrammu, atrod, izvērtē un atlasa nepieciešamo informāciju, salīdzinot to dažādos informācijas avotos.	2.3.x.2.3. Atrod, kritiski izvērtē un atlasa nepieciešamo informāciju dažādos informācijas avotos, izmantojot daudzveidīgas informācijas ieguves metodes un līdzekļus.
2.3.x.3.1. Veic pieteikšanos tīmekļa vietnē ar autorizāciju, lai izmantotu mācību procesā nepieciešamos e-pakalpojumus, t.sk. skolvadības sistēmu un citus mācību resursus.	2.3.x.3.2. Lieto tīmekļa vietnes, kurās nepieciešama autorizācija, t.sk. veic lietotāja konta aktivizēšanu un deaktivizēšanu. Izmanto mācību procesā nepieciešamos e-pakalpojumus un citus mācību resursus, t.sk. veic datņu augšupielādi un lejupielādi. Nosauc populārāko tiešsaistes kopienu piemērus un raksturo līdzdarbošanās noteikumus un iespējas tajās.	2.3.x.3.3. Lieto tīmekļa vietnes ar un bez autorizācijas, izvērtējot tajās atrodamās informācijas ticamību un datu apmaiņas drošību. Izmanto mācību procesā nepieciešamos e-pakalpojumus un citus mācību resursus, t.sk. digitālās kartes, tiešsaistes datubāzes un lietotnes ar iebūvētu ģeogrāfiskās pozicionēšanas sistēmu,

¹ Šis ir jauns punkts, bet, lai varētu izsekot iepriekšējai numerācijai, šeit numura vietā lietots simbols x

		tiešsaistes enciklopēdijas.
		2.3.x.4.3. Nosauc piemērotākā interneta pakalpojumu sniedzēja un interneta pieslēguma abonēšanas veida izvēles svarīgākos kritērijus, kā arī biežāk lietoto interneta pakalpojumu veidus. Raksturo tiešsaistes sadarbības pakalpojumu un rīku izmantošanas priekšrocības un iespējamus riskus.
2.3.x.5.1. Npublicē un neizpauž savu un citu personu personīgo informāciju svešām personām. Veidojot dokumentu, atsaucas uz izmantotajiem informācijas avotiem.	2.3.x.5.2. Ievēro intelektuālā īpašuma un personas datu aizsardzības normas. Veidojot dokumentus, kuros izmantota citos resursos atrastā informācija, norāda tās avotu.	2.3.x.5.3. Ievēro intelektuālā īpašuma un personas datu aizsardzības normas. Veidojot dokumentus, kuros ir citēta vai apkopota citos resursos atrastā informācija, veido korektas atsauces uz tās avotu.
2.3.3. Lieto attēlu, video un audio apstrādes lietotnes		
2.3.3.1.1. Vienkāršā attēlu apstrādes lietotnē izveido un rediģē rastrgrafikas attēlu, izmantojot tās zīmēšanas standarta rīkus, kā arī papildina attēlu ar tekstu un maina darba laukuma izmērus. Veic rastrgrafikas attēla daļas atlasīšanu, pārvietošanu un dublēšanu.	2.3.3.1.2. Skaidro datorizētas attēlu apstrādes pamatprincipus, priekšrocības un trūkumus, nosauc galvenās atšķirības starp rastrgrafiku un vektorgrafiku. No gatavām formām veido, formatē un rediģē vektorgrafikas attēlu, piemēram, izmantojot biroja lietotņu iebūvētos vektorgrafikas veidošanas un apstrādes rīkus.	2.3.3.1.3. Izveido zīmējumu vai veic digitālā attēla apstrādi, izvēloties piemērotus rīkus, grafikas veidu un lietotnes.
2.3.3.2.1. Fotografē un filmē izvēlētos vai norādītos objektus, veic iegūtā rezultāta apskati un demonstrēšanu. Attēlu apstrādes lietotnē pievieno fotogrāfijai zīmējumu vai tekstu.	2.3.3.2.2. Veic ar digitālu ierīci iegūtā attēla apstrādi (t.s. kvalitātes uzlabošanu un malu apgriešanu), lietojot vienkāršu attēlu apstrādes lietotni. Veic ar digitālu ierīci iegūtā video apstrādi, izmantojot tās vai citas ierīces piedāvātas vienkāršākās iespējas. Veido vienkāršu animāciju, izmantojot paša veidotus vai gatavus attēlus.	2.3.3.2.3. Skaidro video veidošanas un rediģēšanas pamatprincipus. Filmē, fotografē pēc izveidotā scenārija, veic iegūtā materiāla pēc apstrādi un saglabā lietošanas mērķim atbilstošā izmērā un formātā.
2.3.4. Lieto biroja lietotnes.		

2.3.4.1.1. Ievada un rediģē tekstu, ievērojot teksta ievades pamatprincipus un lietojot pareizrakstības pārbaudes līdzekļus, formatē tekstu, izmantojot iebūvētos stilus un vienkāršākos formatēšanas rīkus, papildina tekstu ar attēliem.	2.3.4.1.2. Lieto tekstapstrādes lietotni, izvēloties ievades valodu un lietojot tās pareizrakstības līdzekļus, iekļaujot tekstā specializētos simbolus, sarakstus, formulas, tabulas un dažādus grafiskos objektus. Maina lappuses iestatījumus, formatē tekstu, tabulas un grafiskos objektus.	2.3.4.1.3. Veido lielus strukturētus dokumentus, izvēloties piemērotākos lappuses iestatījumus, rediģējot galveni un kājeni, pievienojot vēri, automātisko satura rādītāju, vairāklīmeņu sarakstus. Formatē teksta dokumentu atbilstoši normatīvām prasībām. Veic pasta sapludināšanu.
	2.3.4.2.1. Strukturē datus tabulā, lietojot izklājlapu lietotni: veic datu ievadi (t.sk. izmantojot šūnu automātiskas aizpildīšanas iespējas) un rediģēšanu. Veic vienkāršus aprēķinus (t.sk. izmantojot dažādus adresācijas veidus), izmantojot aritmētiskās darbības un standartfunkcijas summas un vidējās aritmētiskās vērtības aprēķināšanai. Izveido un rediģē stabiņu, joslu, līniju un sektoru diagrammas.	2.3.4.2.2. Strukturē datus, izvēloties to piemērotāko attēlošanas veidu un racionālākos paņēmienus, izmantojot izklājlapu lietotni. Veic datu apstrādi un analīzi, izmantojot datu kārtošānu un atlasī, aprēķinus (t.sk. izmantojot piemērotāko šūnu adresācijas veidu, kā arī mazākās vērtības, lielākās vērtības, šūnu skaita, modas, mediānas, skaitļa moduļa, skaitļa noapaļošanas, kvadrātsaknes un nosacījuma standartfunkcijas). Veic darbības ar darbgrāmatas lapām. Importē un eksportē datus.
2.3.4.3.1. Prezentāciju lietotnē veido prezentāciju, lietojot gatavu veidni, un to demonstrē.	2.3.4.3.2. Prezentāciju lietotnē veido prezentāciju, ievērojot veidošanas pamatprincipus: vienots dizains (stils), rakstzīmju izmērs, teksta apjoms, krāsu lietojums. Izvēlas piemērotu slaida izkārtojuma veidu, animācijas un slaidu pāreju veidus. Demonstrē prezentāciju, ievērojot prezentēšanai atvēlēto laiku.	2.3.4.3.3. Prezentācijas sagatavošanai un demonstrēšanai efektīvi izmanto prezentāciju lietotnes rīkus un tehniskas ierīces. Plāno, izveido un demonstrē prezentācijas saturu, ievērojot mērķauditoriju. Sagatavo izdales materiālus. Prezentācijā iekļauj dažādus grafiskos objektus un datu organizācijas līdzekļus.
2.3.5. Algoritmi, datu struktūras, programmēšanas valodas un programmatūras izstrāde		
2.3.5.1.1. Saskata un pieraksta vārdiski un grafiski (t.sk.	2.3.5.1.2. Saskata un pieraksta vārdiski un grafiski (t.sk. ar	2.3.5.1.3. Saskata un pieraksta vārdiski un grafiski (t.sk. ar

shematiski) vienkāršu algoritmu mācību uzdevumos un sadzīves situācijās, kuras satur vairākas secīgas un vienu ciklisku vai sazarotu darbību.	blokshēmu) vienkāršu algoritmu mācību uzdevumos un sadzīves situācijās, kuras satur vairākas secīgas un cikliskas kā arī līdz trim sazarotām darbībām.	blokshēmu) algoritmu mācību uzdevumos un sadzīves situācijās, kuras satur secīgas, cikliskas un sazarotas darbības.
2.3.5.2.1. Lasa un izpilda vienkāršus vārdiski un grafiski (t.sk. shematiski) pierakstītus algoritmus, kas satur vairākas secīgas un vienu ciklisku vai sazarotu darbību.	2.3.5.2.2. Lasa un izpilda vienkāršus vārdiski un grafiski (t.sk. ar blokshēmu) pierakstītus algoritmus, kas satur vairākas secīgas, cikliskas un sazarotas darbības.	2.3.5.2.3. Lasa un izpilda vārdiski un grafiski (t.sk. ar blokshēmu) pierakstītus algoritmus, kas satur vairākas secīgas, cikliskas un sazarotas darbības.
2.3.5.3.1. Pēc dotajām norādēm pārbauda, vai algoritms izpilda doto uzdevumu, kā arī saskata algoritmā pierakstā pieļautās kļūdas un izlabo tās.	2.3.5.3.2. Ar mēģinājumu metodi pārbauda, vai algoritms izpilda doto uzdevumu, kā arī saskata algoritmā pierakstā pieļautās kļūdas un izlabo tās.	2.3.5.3.2. Mērķtiecīgi (pēc iepriekš sastādīta plāna) pārbauda, vai algoritms izpilda doto uzdevumu, un meklē algoritmā pierakstā pieļautās kļūdas un izlabo tās.
2.3.5.4.1. Pēc dotām norādēm lieto gatavus algoritmus vienkāršu uzdevumu atrisināšanai.	2.3.5.4.2. Izvēlas piemērotāko algoritmu izvirzītās mācību problēmas (uzdevuma) atrisināšanai, pēc dotām norādēm veido jaunus algoritmus izvirzīto uzdevumu atrisināšanai.	2.3.5.4.3. Atrod un sintezē esošus algoritmus izvirzītās problēmas (uzdevuma) atrisināšanai, patstāvīgi izveido jaunus algoritmus izvirzīto uzdevumu atrisināšanai, izvēloties vienkāršas datu struktūras.
	2.3.5.5.1. Pieraksta doto vai paša sastādītu algoritmu vienā no vizuālās programmēšanas valodām, kas vada objektu, tēlu vai ierīci, izmantojot šīs valodas vienkāršākos priekšrakstus (konstrukcijas). Pēc dotajām norādēm veic izveidotās programmas testēšanu un atklādošanu.	2.3.5.5.2. Pieraksta doto vai paša algoritmu, izmantojot atbilstošas vienkāršas datu struktūras, vienā no programmēšanas valodām. Ievēro programmas pieraksta un strukturēšanas labās prakses ieteikumus un veic izveidotās programmas testēšanu un atklādošanu.
	2.3.5.6.1. Izstrādā nelielu programmatūru pāri vai grupā, ievērojot programmatūras izstrādes dzīves cikla posmus.	2.3.5.6.2. Izstrādā nelielu programmatūru grupā, ievērojot un vienkāršotā veidā dokumentējot programmatūras izstrādes dzīves cikla posmus.
...		

Latvijas Pašvaldību savienība lūdz Izglītības un zinātnes ministriju MK noteikumu apspriešanā uzaicināt mācību priekšmetu asociācijas un nozares ekspertus, lai “Noteikumi par valsts pamatizglītības standartu un pamatizglītības programmu paraugiem” tiktu izstrādāti kvalitatīvi, ņemot vērā izteiktos iebildumus.

Priekšsēdis

Gints Kaminskis

01.11.2018. 17:25

4517

Ināra Dundure, padomniece

inara.dundure@lps.lv; 26486654

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu.